

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Tarih : 08 Aralık 2020
Sayı : 1501

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Özel Sektör İşyerlerinde Çalışan İşçilere Bayram Harçlığı Ödenmesi Hakkında Kanun Teklifi
ve gerekçesi ilişikte sunulmuştur.
Gereğini Saygılarımla arz ederim.

Kani BEKO

İzmir Milletvekili

T.C. MİLLÎ BAŞKANLIĞI	
Tali Komisyon	Plan ve Bütçe
Esas Komisyon	Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler
Tarih :	10 Aralık 2020
	Esas No: 2/3246

TBMM
KANUNLAR ve KARARLAR HSK.LIGI

09 Aralık 2020

Nuntara

TBMM
GENEL EVRAK

09 Aralık 2020

No:

751096

EBYS'ye AKTARILMIŞTIR

GENEL GEREKÇE

Asgari ücret; emek ve sermaye çelişkisinde emeğin lehine, piyasa ilişkilerine ve piyasa mekanizmasına, çalışanlar yararına müdahale edilmesine ve ücretin sermayenin insafına bırakılmamasına dönük somut bir kazanımdır. Arkasında uzun bir emek mücadelesi tarihi vardır. Gelineen noktada da bu kazanımları kayıt altına alan evrensel kabul görmüş temel sosyal haklardan biri konumundadır. Nitekim evrensel ve bölgesel düzeyde çeşitli sözleşme ve anlaşmalar asgari ücret hakkını güvence altına almıştır.

Birleşmiş Milletler sisteminin üzerine inşa edildiği sistematığın kurucu bir bileşeni olarak İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin 23. maddesine göre; "...Çalışan herkesin, kendisine ve ailesine insanlık onuruna yaraşır bir yaşam sağlayan ve gerektiğinde her türlü sosyal koruma yolları ile de desteklenen adil ve elverişli bir ücrete hakkı vardır." denilmektedir. Avrupa Sosyal Şartı'nın 4. maddesine göre ise; "...Tüm çalışanların, kendileri ve ailelerine iyi bir yaşam düzeyi sağlamak için yeterli adil bir ücret alma hakkı vardır." ilkesi kabul edilmiştir. Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) 131 Sayılı Asgari Ücret Tespitine İlişkin Sözleşmesinde ise asgari ücretin belirlenmesinde, çalışanın ve bakmakla yükümlü olduğu ailesinin ihtiyaçlarının da karşılanması ile düzenleme yapılması gerekliliği belirtilmektedir. ILO sözleşmesinin de altını çizdiği üzere asgari ücretin bir amacı işçi ve ailesinin geçimini sağlamak ise diğer bir amacı da sosyal koruma teşkil etmesidir. 1982 Anayasasının 55'inci maddesine göre ise; "...Devlet, çalışanların yaptıkları işe uygun adaletli bir ücret elde etmeleri ve diğer sosyal yardımlardan yararlanmaları için gerekli tedbirleri alır. Asgari ücretin tespitinde çalışanların geçim şartları ve ülkenin ekonomik durumu da göz önünde bulundurulur." denilmiştir.

Günümüzde Türkiye'de asgari ücret, ülkemizin de taraf olduğu evrensel ve bölgesel sözleşmelerle ve anlaşmalarla kayıt altına alındığının aksine, bir işçinin ailesiyle insanca bir yaşamı sürdürmesine ve saygın bir hayatı sürdürmesine ve geçime yeterli değildir. Birçok araştırmaya göre de açık sınırının altındadır.

22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanununun 39. maddesine dayanılarak hazırlanmış Asgari Ücret Yönetmeliğince asgari ücretin belirlenmesinde; "ülkenin içinde bulunduğu sosyal ve ekonomik durumu ile fiilen ödenmekte olan ücretlerin genel durumu, geçim şartlarının" göz önünde bulundurulacağı ifade edilmektedir. Bu çerçevede ülkemizde asgari ücret; ücretler genel düzeyinden işsizlik ödeneklerine, emekli aylıklarına kadar pek çok ödeme ve transfer harcamasının belirlenmesinde etkilidir. Ayrıca ortalama gelirle, asgari ücret arasında da ücretler genel düzeyinin son yıllarda asgari ücrete aşırı yakınsamasından

doğrusal bir ilişki vardır. Bu nedenle asgari ücrette yapılacak artış miktarı milli gelirden ücretlilerin alacağı payın şekillenmesinde en temel unsurlar arasındadır.

Uzun bir süredir ülkemizde ağır bir ekonomik buhran yaşanmaktadır. Milli gelirde süreğen azalmanın yanında ücretler genel düzeyinde de tüm uluslararası hesaplamalara göre ülkemiz ekonomisi bir çöküş içerisinde. Ekonomik buhran tablosunun ağır yükü emek ve sermaye arasında oransız paylaşmakta ve fatura hep emekçilere kesilmektedir. Sermaye lehine her gün yeni bir düzenlemeye imza atılmasının yanında asgari ücretten alınan vergilerin ve diğer kesintilerin yüksekliği de iş ve çalışma yaşamının önde gelen sorunlarından birini oluşturmaya devam etmektedir. Ücretlilerin milli gelirden aldıkları pay her geçen gün azalırken gelir dağılımı eşitsizliğini ortaya koyar biçimde, ilk yüzde yirmilik dilimde yer alanların milli gelirden aldıkları pay ise her geçen yılla beraber artmaktadır.

Yeni COVID 19 salgını nedeniyle emekçiler günümüzde çok ağır kriz koşulları altında ve zor durumdadır. Özellikle son bir yılın kriz koşullarına bağlı olarak asgari ücret, enflasyon karşısında erimiş, açlık ve yoksulluk sınırı altındaki konumu katılaşmıştır. Ayrıca asgari ücret hesabı da ülkemiz gerçeklerine aykırıdır. Asgari ücret hesaplamasına temel teşkil eden metinler tek bir işçi için yapılmış hesaplamalara dayanmaktadır ve bu durum uluslararası standartlara da aykırıdır. Belirtildiği üzere ücretler genel düzeyi ile asgari ücret arasındaki yakın ilişki nedeniyle asgari ücret hesabına işçinin ailesinin de dahil edilmesi gerekirken, bu yapılmamakta ve dört kişilik bir aile için hesaplanması gereği açık olan hesap tek bir bireyle sınırlı tutulmaktadır. Bu çerçevede ülkemizde 1 Ocak 2020 tarihinden itibaren geçerli olan net asgari ücret, 2.324,70 TL olarak belirlenmiştir.

Asgari ücret günümüz Türkiye'sinde, bir işçinin ailesiyle insanca yaşamlarını sürdürmesine, saygın bir hayatı temine ve geçime yeterli olmanın çok uzağındadır. Kriz koşullarında bu mesafe her geçen gün açılmaktadır. Yıllardır kâğıt üzerinde yaşanan büyümeden payını alamayan asgari ücretin, yıllık olarak hesaplanması ve vergi yüklerinden arındırılması kriz koşullarında bir zaruret haline gelmiştir. Anayasamızın sosyal hukuk devleti ilkesi, taraf olunan uluslararası ve bölgesel sözleşmeler ve bunlara bağlı olarak iç hukukta yapılmış olan düzenlemeler ivedilikle hayata geçirilmeli ve dört kişilik bir ailenin saygın bir hayatı sürdürmesine olanak sağlayacak şekilde asgari ücretin tespiti için orta vadede kalıcı adımlar atılmalıdır. Bu kapsamda milli gelir artışından ve büyümeden eşit pay alınması yasal teminat altına alınmalı, sosyal korumayı teminen, asgari ücrete paralel, ücretlilerin sosyal haklarının korunması alanında kurumsal ve yasal zeminde değişikliğe gidilmeli, hâlihazırda bu yolda yapılmış olan düzenlemeler pratikte hayata geçirilmelidir. Fakat günümüz koşulları, orta vadede atılması gerekenler yanında acil adımlar atılmasını da zorunlu kılmaktadır.

Teklif edilen bu düzenleme ile asgari ücretle yaşamını sürdüren yurttaşlar için ve asgari ücrete bağlı olarak şekillenen ücretler genel düzeyinde acil iyileştirme yapılması hedeflenmektedir. Milyonlarca yurttaşımıza, içinde bulundukları bu zor koşullarda nefes aldirmek ve orta ve uzun vadede yapılacak değişikliklere zemin hazırlamak adına özel sektör işyerlerinde çalışan işçilere yılda 2 (iki) defa asgari ücretin net tutarı kadar Bayram Harçlığı verilmesi hedeflenmektedir.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- İlgili maddede yapılan düzenleme ile özel sektör işyerlerinde 4857 sayılı İş Kanunu, 5953 sayılı Kanun ve 854 sayılı Kanun kapsamında çalıştırılanlara yılda iki defa net asgari ücret tutarında harçlık verilmesi düzenlenmiştir.

Madde 2- Birinci madde kapsamında çalışan işçilere yapılacak Bayram harçlığı ödemelerinin zamanı düzenlenmiştir.

Madde 3- Bu madde ile yapılacak bu ödemelerden hiçbir koşulda vergi ve harç kesilemeyeceği ve ayrıca haczedilemeyeceği düzenlenmektedir.

Madde 4- Madde ile yapılacak bu ödemelerin gider şekli belirlenmiştir.

Madde 5- Yürürlük maddesidir.

Madde 6- Yürütme maddesidir.

ÖZEL SEKTÖR İŞYERLERİNDE ÇALIŞAN İŞÇİLERE BAYRAM HARÇLIĞI ÖDENMESİ HAKKINDA KANUN TEKLİFİ

Madde 1- 4/7/1956 tarih ve 6772 sayılı Devlet Ve Ona Bağlı Müesseselerde Çalışan İşçilere İlave Tediye Yapılması ve 6452 Sayılı Kanunla 6212 Sayılı Kanunun 2 nci Maddesinin Kaldırılması Hakkında Kanun kapsamında İş Kanununun şümulüne giren veya girmeyen yerlerde çalışmakta olan ve İş Kanununun muaddel birinci maddesindeki tarife göre işçi vasfında olan kimseler hariç olmak üzere özel sektör işyerlerinde 4857 sayılı İş Kanunu, 5953 sayılı Kanun ve 854 sayılı Kanun kapsamında çalıştırılanlara, ücret sistemleri ne olursa olsun, bayramın içinde bulunduğu ayda çalışmak şartıyla, Ramazan Bayramı ve Kurban Bayramında ödeme tarihinde yürürlükte olan net asgari ücret tutarında Bayram Harçlığı ödenir. Ancak toplu iş sözleşmesi veya iş akdi gereği olarak işveren tarafından ikramiye veya başka bir ad altında bayram harçlığı ödemesi yapılıyorsa bu işçilere ayrıca bayram harçlığı ödemesi yapılmaz.

Madde 2 – Birinci madde kapsamında çalışan işçilere yapılacak Bayram Harçlığı ödemeleri, bayramdan önceki ilk işgünü içerisinde yapılır.

Madde 3 – Bu kanuna göre yapılacak Bayram Harçlığı ödemelerinden gelir ve damga vergisi ile işçi sigortalarının icap ettirdiği primler kesilmez ve bu paralar borç için hacze konu edilemez.

Madde 4 – Söz konusu ödemeler, 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 40 ıncı maddesine göre, safi tutarı tespit edebilmek için, gayri safi hasılatтан indirilebilecek giderlerden sayılırlar.

Madde 5 - Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 6 - Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

